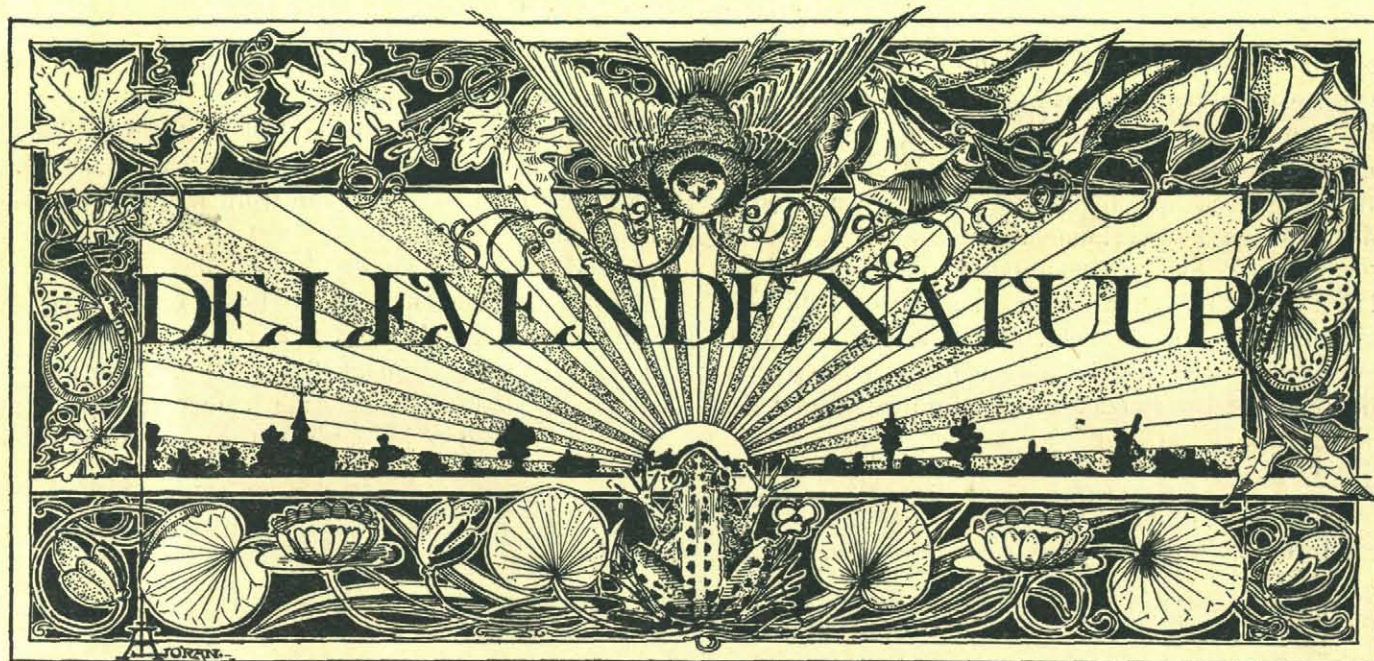

REDACTIE:

E. HEIMANS, Amsterdam en JAC. P. THIJSSSE, Bloemendaal.

ADRES DER REDACTIE TOT 1 FEBR. A. S.:

ROZENGRACHT 63, AMSTERDAM.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

Photografieën van Vogels, Eieren en Nesten.

Ongetwijfeld zal menig een onder onze lezers op het platteland gewatertand hebben bij het relaas, dat in verschillende kranten gestaan heeft van de tentoonstelling der photo's, die ingekomen waren op de prijsvraag, door het *Handelsblad* uitgeschreven voor de verdienstelijkste fotografieën van in 't wild levende Nederlandsche vogels, hun eieren en nesten. Tot ons groot genoegen kunnen wij, in afwachting, dat de geheele collectie in den handel komt in ons blad enkele van de fraaiste platen reproduceeren en het een en ander vertellen van wat de inzenders bij hun werk ondervonden hebben.

Ik had de eer, belast te zijn met de samenstelling van de jury en den avond, dien wij, Dr. Kerbert, Dr. Rombouts en ik, besteed hebben aan de beoordeeling der inzendingen, zal bij mij altijd in aange-name herinnering blijven.

Het meest trok de aandacht een verzameling van vijftig diapositieven voor stereoscoop. Verbeeld je wat een smulpartij: vijftig platen, keurig bewerkt, te bezien door goede stereoscopen bij een prachtige verlichting! Alles was er: nesten, eieren, jonge vogels, oude vogels, broedende vogels, staande, zittende en zelfs een enkele vliegende vogel. We kwamen niet uit de bewondering en nooit zal ik het oogenblik vergeten, toen Dr. Rombouts zijn loupe

op zij legde (want hij had het stereoscoop verwisseld met de loupe om beter de finessen van de fotografie te bewonderen) en kortaf zei: „Natura docet“ de eerste prijs, wie is „Natura docet“?

„Natura docet“, zei Dr. Kerbert, die het briefje opengemaakt had, dat is P. L. Steenhuizen.

„O-o, (een heel lange o...), is het Steenhuizen, dan kan ik het begrijpen; ik had al gedacht, wie in Nederland kan zoo iets bij elkander brengen, maar dit is juist iets voor hem!“

Nu, onze lezers kennen Steenhuizen ook. Zonder hem zou menige belangwekkende pagina uit ons tijdschrift ongeschreven zijn. In onzen eersten jaargang heb ik verteld, hoe wij indertijd samen naar Texel zijn getogen, om materiaal te verzamelen voor het Fauna-museum in Artis en bij die gelegenheid heb ik zijn geduld, onderzoekerstalent en vindingrijkheid leeren kennen en bewonderen. Sedert heb ik nog veel met hem gezworven: in het Gooi en in de Duinen en met de ons zoo gemeen ontstolen Pijlstaart op de Zuiderzee en het spijt mij meer dan ik zeggen kan, dat ik dit jaar geen gelegenheid kon vinden, om al zijn fotografie-tochten mee te maken. Maar wij hebben prachtige plannen voor het volgende jaar en misschien laten wij weer een boot bouwen ook.

Toen de prijsvraag pas in het *Handelsblad* stond,

zei Steenhuizen al: dat zal mijnheer Boissevain en een heele boel fotografen wel tegenvallen. Menigeen denkt nu: ik neem mijn camera en ga naar buiten om wat vogels te fotografeeren. Waarom vogels niet evengoed als molentjes en mooie nichtjes? Maar als ze buiten komen, zullen ze zien, dat de vogels maar niet zoo voor het opscheppen zijn en dat ze niet blijven wachten en stilzitten totdat je ze behoorlijk gekiekt hebt. Weet je nog wel, wat een moeite we toen in Bergen gehad hebben met die zilvermeeuwen (zie: „In de Duinen“ pag. 131). Het zal een heele boel werk kosten, maar het is de

niet gezien te worden, dus het groenbruine pak kwam weer op de proppen. Maar eigenlijk is de fotograaf toch van minder belang dan zijn toestel. Als dat maar onzichtbaar is of er zoo uitziet, dat de vogels er niet schuw van worden, dan is het nog maar alleen noodig, dat je zelf op een voldoende afstand verborgen zit en vandaar naar believen en met de noodige snelheid de lens kunt openen en sluiten.

Het eerste is gemakkelijk genoeg. Wie in een rietbosch werkt, bekleedt zijn camera met riet, in een grasveld doe je er wat frissche grassen en

De vogelfotograaf aan het werk. I.

moeite waard, al is de uitgeloopte prijs ook niet het derde deel van wat ik er aan zal moeten besteden.

En toen ging Steenhuizen aan het werk in zijn atelier, dat ouderwetsche huisje in Artis tusschen het Melkhuis en Kantelaar's broedmachine, waar wij in de loop der jaren onder zijn leiding al aan allerlei uitvindingen gearbeid hebben: draagbare cano's, waterschoenen, groene en grijze pakken om ons onzichtbaar te maken voor de vogels, schietmachine's, die geen geluid mochten geven en allerlei dergelijke dingen, waar je toe komt, als je meer van de vogels wilt weten, dan een gewoon mensch.

Het kwam er natuurlijk nu ook weer opaan, om

bloemen omheen en in een bosch kun je zeer geschikt en fraai tegelijk de heele geschiedenis bedekken met hop of winde of kamperfoelie, desnoods met mos. Op een kale moddervlakte kun je er een modderkleurig etui om doen en in enkele gevallen is het zelfs in 't geheel niet noodig het toestel te verbergen.

Nu moet het toestel seherp gezet worden. Ja, waarop? En hier komt nu de eerste groote moeilijkheid. Je moet de camera richten op een punt, waar je weet, dat zich binnen korter of langer tijd een vogel bevinden zal, het kan zijn binnen vijf minuten, het kan zijn niet eerder dan na eenige uren.

Het ligt voor de hand, om hiervoor het nest met

de eieren te nemen, waar de broedende vogel vrij zeker weer op zal neerstrijken, nadat hij de vlucht genomen heeft, toen het toestel is neergezet. Maar om eentonigheid te vermijden, moet ge ook andere plekken weten te vinden: de plaats waar de vogels gewoonlijk komen drinken of baden, het hek waar een zwaluw of een vliegenvanger zijn jongen neerzet om ze te voederen, de plek in de weide, waar de kempfaantjes bijeenkomen, om te tournooien, het takje waar de spotvogel of de nachtegaal geregeld zijn lied komt zingen.

Het zoeken en vinden van zulke plaatsen is voor

vijftig, honderd of zelfs tweehonderd meter lang moest zijn.

En als je aftrekt, dan gebeurt het weer maar al te dikwijls, dat door 't ritselen van het touw, het neervallen van het gewicht of het kletteren van de sluitingsklep de vogel op het laatste oogenblik nog opschrikt en wegvliegt en op de plaat niets anders te zien komt dan heel bovenaan in een hoekje een vleugelpunt en een half uitgestrekte achterpoot. Voor zulke gevallen is het geduld uitgevonden.

Steenhuizen maakte de ervaring dat de schuwheid van broedende vogels vermindert, naar mate de

De vogelphotograaf aan het werk. II.

den vogelphotograaf niet de minst belangrijke bezigheid, naar mijn meening zelfs de meest belangrijke en alleen hij of zij, die hieraan voldoende tijd en de slimheid besteedt, of die hierin de bijstand geniet van goede opmerkers, kan hopen foto's van *ecniqe waarde* te verkrijgen. Maar die kunnen dan ook van *grootte waarde* zijn.

Rest nu het vraagstuk van het aftrekken. Steenhuizen's toestel heeft een gewone balsluiting en nu vond hij er op, om op het gewenschte oogenblik een zwaar gewicht op den bal te doen vallen, door een steunhoutje weg te trekken met een touw, dat al naar den aard en de schuwheid van het beestje twintig,

broedtijd ten einde loopt, ja, hij gaat zelfs zoo ver, te beweren, dat in alle gevallen, wanneer het gelukt, den broedenden vogel te fotografeeren, de eieren „bezet“ zijn, d. w. z. reeds eenige dagen bebroed. Als de jongen haast uitkomen, zit het broedende dier zoo vast, dat het zelfs mogelijk wordt zonder veel voorzorgen het tafereeltje te nemen.

Zoo vast zat ook de eend van Voorschoten, en zoo stil, dat je haar niet zag en zoo over haar kon heenstappen, zonder te beseffen dat daar een heel eendengeluk tusschen brandnetels en speenkruid verscholen lag. Nu is op een fotografie het dier makkelijker te vinden dan in de werkelijkheid,

doordat je dan een veel kleiner veld af te zoeken hebt en minder afgeleid wordt door bijkomende omstandigheden, maar och, wat waren er op de tentoonstelling nog een menigte menschen, die het dier niet konden vinden. De planten neigen ook zoo van alle kanten over het nest heen, dat het groote dier half verborgen wordt en de gevlekte veertjes van den rug vormen een gebroken vlakke, juist in overeenstemming met al de licht- en schaduwplekken der planten. De kop en de snavel, de eenige dingen die nog in het oog zouden

kunnen vallen, zijn onder de vleugels verschoolen.

Hoevele eenden zitten op deze manier in de maanden Mei en Juni in onze boschjes, moerassen en weidevelden? Ik weet het niet, maar zou hun aantal toch wel op duizenden durven schatten, daarbij oordeelend naar het aantal eenden, zoowel gewone wilde als slobben, die wij gedurende twee zomersche Meidagen van dit jaar op Texel broedend aantreffen.

(Wordt vervolgd.) 215.

JAC. P. THIJSSSE.

WINTERVLINDERS.

Er is iets tegenstrijdigs in de vereeniging der twee deelen, waaruit het woord *wintervlinders* bestaat. Onwillekeurig toch zijn we geneigd, de begrippen vlinder en winter als onvereinigbaar te beschouwen; het denken aan vlinders wekt zomersche voorstellingen en gewaarwordingen op. En toch, als de boomen ontbladerd zijn en het insectenleven voor het grootste deel zich in zijn schuilhoeken terugtrekt, als de koude nevels der herfstavonden reeds opgevolgd worden door nachtvorsten in de vroege morgenuren, dan is het volgens de wintervlinders de schoonste tijd, dan viëren ze hun bruiloft.

't Is een eigenaardig gezicht, op een November-avond bij het licht van een straatlantaarn, zoo'n vlindertje langzaam voorbij te zien fladderen. Plotseeling doemt het op uit de grauwe duisternis, zweeft geheimzinnig door den lichtglans der lantaarn, om in eens weer te verdwijnen. Alleen de ingewijden weten dan, dat daar een klein grauw vlindertje voorbijging, een teer schepseltje, ternauwernood in staat het hoofd te bieden aan een zwakke najaarskoelte, en toch November trotseerende!

Maar November kan ook zijn mooie avonden hebben, en dan mag ik graag de kleine Wintervlinders eens gaan zien; want hoewel ze in den tuinbouw met een zwarte kool geteekend staan, hun levenswijze is interessant genoeg, om te verhoeden, dat ze bij de natuurvrienden hun reputatie verspelen. 't Gaat hun in zekeren zin net als sommige lastige onkruiden, waaraan we toch maar geen hekel kunnen krijgen, omdat ze in 't z.g.n. barre jaargetijde nog van groeien en bloeien spreken, b.v. kruiskruid, muur, eenjarig beemdgras, enz.

Overigens zijn de wintervlinders zeer bescheiden diertjes, wat hun uiterlijk betreft; althans de kleine (*Chimantobia brumata*). De groote Wintervlinder (*Hibernia defoliaria*) is minder stemmig gekleurd.

Onwillekeurig denken we bij de woorden vlinders en bloemen aan schoone kleuren en vormen; van daar dat oningewijden in de wijfjes van deze dieren eerder spinnen of iets dergelijks zien, dan vlinders. Ze missen n.l. wat voor ons een dier tot vlinder maakt: ze bezitten geen vleugels, ten minste die zijn tot korte stompjes gereduceerd.

Hieruit volgt, dat we alleen mannetjes zien vliegen, terwijl de wijfjes tegen den boomstammen op klauteren. In theorie moeten ze daar dan ook te vinden zijn; maar hoewel ik er herhaaldelijk naar zocht, heb ik in de vrije natuur nog nimmer een vr. wintervlinder gevonden.

Oorspronkelijk had ik gemeend hieruit de conclusie te mogen trekken, dat de ♀♀ minder talrijk zijn dan de ♂♂. Een kweekje van ruim 50 stuks gaf echter juist tegenovergestelde uitkomsten.

Het was in het begin van Juni 1900, dat ik op een piramide Bonne Louise d'Avranches (een bekende goede, vroege peer) bedoelde rupsen vond, zoo goed als volwassen. Ze verhuisden naar een kweekglas waar ze zich nog een paar dagen aan wilgenblad te goed deden, om weldra te verpoppen. Dit deden ze in het aardlaagje onder 't kweekglas, waar ze zich een cocon, vermengd met aarddeeltjes sponnen.

Na 22 Nov. kwamen er geregeld dagelijks eenige er uit, en gemiddeld verscheen er één mannelijk voorwerp, tegen vier of vijf vrouwelijke.

Dat dit de verhouding is, waarin de getallen steeds tot elkaar staan, zou ik niet graag beweren. Eerst na het kweken van eenige duizenden exemplaren zou men tot eenigszins betrouwbare cijfers komen.

Uit natuur-historische werken was het mij bekend, dat de wijfjes de eieren tegen de boomknoppen afzetten; maar ook hiervan had ik in de vrije natuur niets kunnen vinden, na herhaald onderzoek op plaatsen, waar ik zeker wist dat Wintervlinders